

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

in anima Christi invenitur in ordine ad cognitionem quæ potest haberi extra verbum: Sed entia supernaturalia creata possunt extra verbum quidditative cognosci, & consequenter anima Christi ad huiusmodi cognitionem potentiam obedientialem habet: Ergo illa entia fuerunt ab anima Christi cognita per scientiam supernaturalem infusam. Major patet ex dictis suprà art. 1. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Quæ per propriam speciem in seipsis quidditative representari possunt, mediante illâ in seipsis possunt quidditative cognosci: Sed entia supernaturalia creata, possunt per propriam speciem in seipsis quidditative representari: Ergo & extra verbum quidditative cognosci. Major est certa, nam omnis species representativa objecti, potest esse principium cognitionis illius: Sed species immediate representans entia supernaturalia creata, nequit esse principium cognitionis illorum in verbo, nam visio beatifica quæ ad res creatas terminatur in verbo, soli divinæ essentia ut unitæ per modum speciei, immediate Deum representantis, & illo mediante creaturas, inniti potest: Ergo quæ per propriam speciem in seipsis quidditative representari possunt, possunt in seipsis extra verbum quidditative cognosci.

Minor verò multipliciter suadet: Primò quia entia supernaturalia creata sunt finitæ & limitatæ entitatis: Ergo & finitæ representabilitatis, & consequenter representabilia per speciem limitatam & finitam.

Secundò, Quia talia entia sunt limitatæ quidditatis, possunt per cognitionem finitam attingi quidditative, ut patet in visione beatifica, quæ licet finita sit, illa tamen quidditative cognoscitur: Ergo ob eandem rationem possunt quidditative per speciem creatam representari.

Tertiò, Si entia creata supernaturalia non possent per speciem creatam quidditative representari, maximè quia terminantur ad Deum ut est in se: Sed hæc ratio nulla est: Ergo per speciem creatam quidditative representari possunt. Major est præcipuum Adversariorum fundamentum, Minor verò sic ostenditur. Ut aliquid respiciens aliquem terminum representetur quidditative, non est necessarium quod terminus inspectus quidditative representetur, ordo enim dependentiæ creaturarum à Deo quidditative representatur, termino illius ordinis, scilicet Deo, non representato quidditative: Ergo quod prædicta entia Deum respiciant ut terminum vel objectum, non impedit quin per speciem creatam quidditative represententur, Deo ab illis inspecto, quidditative non representato.

Dico secundò: Probabilius est, entia supernaturalia creata, ut gratiam, fidem, charitatem, ab anima Christi, per scientiam infusam supernaturalem comprehendi.

47. Probatum breviter: Omnia ista entia possunt cognosci in seipsis & extra verbum, cognitione comprehensivâ, subindeque per scientiam infusam: cognitio enim rerum in verbo, non ad scientiam infusam, sed ad visionem beatificam spectat: At supposito quod illa entia per scientiam infusam comprehensive sint cognoscibilia, non est cur talis cognitio animæ Christi, & scientia illi infusa denegetur: Ergo &c. Minor patet, nulla enim perfectio possibilis deneganda est humanitati Christi, nisi aut fini redemptionis repugnet, aut cum visione beatifica sit impossibilis, quo-

A rum neutrum convenire potest cognitioni comprehensive: entium creatorum supernaturalium per scientiam infusam supernaturalem. Major verò suadet: Omnis entitas finitæ & limitatæ perfectionis, potest per cognitionem finitam & limitatam comprehendi: Sed entia supernaturalia creata, ut gratia, fides, charitas, visio beatifica, sunt finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis: Ergo possunt per cognitionem finitam & limitatam, subindeque per scientiam infusam supernaturalem, comprehendi. Minor patet, Major probatur. Quod est finitæ entitatis, est etiam finitæ cognoscibilitatis, nam cognoscibilitas passiva consequitur entitatem, & commensuratur cum illa: Sed quod est finitæ cognoscibilitatis, per lumen & cognitionem finitam comprehendi potest; vis enim cognoscitiva finita, cognoscibilitatem objecti finitam adæquare potest: Ergo quod est finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis, per lumen & cognitionem finitam comprehendi potest.

48. Respondet Suarez, quod quamvis entia supernaturalia creata, sint finitæ & limitatæ entitatis & perfectionis, quia tamen Deum in ratione termini vel objecti immediate respiciunt, non possunt per scientiam infusam animæ Christi cognosci quantum cognoscibilia sunt: Quò enim perfectiùs cognoscitur terminus vel objectum actus, vel habitus, eò ipse actus vel habitus cognoscitur perfectiori modo: Sed Deus qui est terminus vel objectum immediatum entium supernaturalium, perfectiùs per visionem beatam cognoscitur, quàm per scientiam supernaturalem infusam: Ergo ipsa entia supernaturalia creata, perfectiùs per visionem beatam, quàm per scientiam infusam cognoscuntur, subindeque per huiusmodi scientiam non cognoscuntur quantum cognoscibilia sunt.

49. Verum si hic discursus Suaris, qui est præcipuum ejus fundamentum, aliquid probet, convincit nec per ipsam visionem beatificam posse entia supernaturalia creata comprehendi, sed tantum per cognitionem divinam; nam solum per illam cognoscitur undequaque perfectè Deus, qui est terminus, vel objectum immediatum illorum entium: Sed hoc absurdum est, cum certum sit omnia entia creata, tam naturalia, quàm supernaturalia, à Christi anima per scientiam beatam, seu visionem beatificam comprehendi: Ergo hic discursus Suaris non valet, ut magis ex solutione argumentorum patebit.

§. II.

Solvuntur objectiones.

50. E Obijcies primò contra primam conclusionem: Gratia sanctificans, lumen gloriæ, visio beatifica, & unio hypostatica, sunt entia seu dona supernaturalia creata: Sed illa per scientiam supernaturalem infusam quidditative cognosci nequeunt: Ergo Christus per scientiam infusam supernaturalem, non cognovit quidditative omnia entia seu dona supernaturalia quæ de facto sunt producta. Major patet, Minor verò probatur quantum ad singulas partes. Et in primis quòd gratia habitualis nō possit ab anima Christi per scientiam infusam quidditative cognosci, sic ostenditur. Gratia habitualis non potest quidditative cognosci, non cognita etiam quidditative divinæ essentia: Atqui divina essentia non potest quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solum

solūm per visionem beatificam: Ergo nec gratia habitualis. Minor est certa, Major verò luadetur. Gratia habitualis est formalis participatio divinæ naturæ, juxta illud 1. Petri 1. *Per quem maxima & pretiosa nobis promissa donavit, ut per hæc efficiamur divinæ confortes naturæ.* Sed participatio formalis alicujus rei, non potest quidditative cognosci, non cognita etiam quidditative re cuius est participatio formalis: ex eo enim quod aliqua res sit participatio alterius, sicut habet quod non possit separari quoad esse ab illa, ita etiam habet quod non possit cognosci sine illa; nam sicut res se habet ad esse, ita ad cognosci. Ex eo verò quod sit formalis participatio, sicut habet formaliter convenire cum re illa quoad esse, ita & quoad modum cognitionis.

51. Quod etiam lumen gloriæ non possit quidditative cognosci per scientiam infusam, sed solūm per visionem beatificam, manifestum videtur: Nam lumen gloriæ excedit quodlibet aliud lumen creatum, & est ordinis superioris ad illud: Ergo per nullum lumen ab ipso distinctum potest quidditative cognosci: At cognitio luminis gloriæ habita ex vi ejusdem luminis, est ipsa visio beatifica, & cognitio illius in verbo, non in se, & extra verbum; quidquid enim medio lumine gloriæ cognoscitur, non cognoscitur immediatè in seipso, sed in divina essentia ut objecto prius cognito: Ergo lumen gloriæ non potest quidditative cognosci extra verbum, per scientiam infusam, sed solūm in verbo, per scientiam beatam, seu visionem beatificam.

52. De visione beata idem probatur: Visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur: Sed solūm per visionem beatificam, non verò per scientiam infusam, potest cognosci Deus ut est in se quidditative: Ergo solūm per seipsam potest visio beatifica quidditative cognosci. Minor est certa, Major verò sic ostenditur. Nulla relatio potest quidditative cognosci, nisi pariter ejus terminus quidditative cognoscatur: At visio beata importat relationem transcendentalem ad Deum ut est in se, cūm Deus ut in se est, sit illius objectum: Ergo visio beatifica non potest cognosci quidditative, nisi Deus ut est in se quidditative cognoscatur.

53. Denique quod unio hypostatica per scientiam infusam animæ Christi quidditative cognosci nequeat, breviter suadet. Unio humanitatis ad Verbum pertinet ad ordinem hypostaticum, superiorem ordini gratiæ, ad quem spectat scientia supernaturalis infusa: Sed cognitio ad inferiorem ordinem spectans, nequit esse quiddiativa rei pertinentis ad ordinem superiorem: Ergo unio hypostatica per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi, quidditative cognosci nequit. Major patet, Minor probatur. Scientia naturalis quidditative cognoscere nequit gratiam habitualement, quia est inferioris ordinis ad illam: Ergo per cognitionem ordinis inferioris non potest entitas ordinis superioris quidditative cognosci.

54. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Non minùs distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quàm ordo gratiæ ab ordine naturæ: Sed quæ pertinent ad ordinem gratiæ, nequeunt quidditative cognosci per actum ordinis naturalis: Ergo quæ spectant ad ordinem hypostaticum, non possunt cognosci quidditative per cognitionem ordinis supernaturalis.

55. Respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, quantum ad singulas partes, Ad probationem.

Tom. I F.

A nem primæ partis, quæ est de gratia habituali; nego Majorem, ad cuius probationem dicendum, quod ut cognoscatur, gratiam habitualement participare formaliter divinam naturam, sufficit cognosci evidenter quoad an est ipsam divinam naturam, maximè quia convenientia formalis in esse quod habet gratia cum divina natura, non est univoca, sed tantum analogica. Potestque hæc solutio explicari & illustrari exemplo intellectus creati, qui est formalis participatio intellectus divini, & tamen non est necesse quod Angelus qui naturaliter illum quidditative, imò comprehensive cognoscit, quidditative cognoscat intellectum divinum.

B Ad probationem secundæ partis, quæ est de lumine gloriæ, dicendum est, quod licet lumen gloriæ quodlibet aliud lumen creatum in immaterialitate excedat, & sit superioris ordinis ad illud, nihilominus potest per lumen creatum ordinis supernaturalis, subindeque per scientiam supernaturalem infusam animæ Christi, quidditative cognosci; quia ad cognitionem quidditivam non requiritur convenientia specifica inter objectum & principium cognoscitivum; ut constat in ipso lumine gloriæ, quod est principium cognitionis Dei quidditivæ, & tamen cum Deo non convenit specificè, imò nec genericè. Et in sententia ipsius Bannez, cuius est hoc argumentum, Angelus inferior non solūm quidditative, sed etiam comprehensive, cognoscit superiorem, & tamen iste specificè excedit in gradu immaterialitatis Angelum inferiorem. Quamvis ergo lumen beatificum specificè excedat in immaterialitate scientiam supernaturalem infusam, poterit virtute illius cognosci quidditative.

C Ad probationem tertiæ partis, quæ est de visione beatifica, nego Majorem, ut enim visio beatifica quidditative cognoscatur, sufficit cognoscere divinam essentiam quod an est, falsum enim est, ad cognoscendum quidditative aliquam relationem, debere cognosci quidditative illius terminum; aliàs Angelus non posset naturaliter cognoscere relationem transcendentalem dependentiæ creaturæ ad Deum, cūm non possit naturaliter cognoscere Deum quidditative. Quod diximus de cognitione quiddiativa, de cognitione comprehensive pariter asserendum est, nimirum ad comprehensivam cognitionem actus dicentis habitudinem ad aliquem terminum, secundum quod est in seipso, non requiri quod comprehensive talis terminus cognoscatur secundum quod est in seipso, sed sufficere quod cognoscatur illud secundum quod est in seipso talem actum terminare: unde licet visio beatifica dicat intrinsecam habitudinem ad Deum ut est in se, & Christus nec per scientiam inditam, nec per scientiam beatam, Deum comprehendat, nihilominus per utramque scientiam visionem beatificam comprehendit, quia cognoscit Deum secundum quod est in seipso esse terminum talis visionis. Ex quo solvetur argumentum quod contra secundam conclusionem fieri posset.

D Ad probationem denique quartæ partis, quæ est de unione hypostatica, concessâ Majori, nego Minorem, & ad illius probationem, distinguo causalem Antecedentis: Scientia naturalis quidditative cognoscere nequit gratiam habitualement, quia est inferioris ordinis ad illam, inferioritate genericâ, concedo Antecedens: inferioritate specificâ, nego Antecedens, & distinguo Consequens eadem distinctione.

E Ad confirmationem nego Majorem, distantia

G G g g

enim ordinis gratiæ à natura est generica, distantia verò unionis hypostaticæ à gratia est tantum specifica, conveniunt enim genericè in ratione ordinis supernaturalis. Vel distinguo Majorem. Non minus distat ordo hypostaticus ab ordine gratiæ, quam ordo gratiæ ab ordine naturæ, distantia entitativâ, transeat Major. Distantia habitudinis, nego Majorem, & concessâ Minori, nego Consequentiam. Deus enim prout in se, superioris ordinis est ad lumen beatificum, & plusquam ab illo distat distantia entitativâ, quam gratia à natura, & quam Angelus à potentia visiva; & tamen potest Deus quidditivè cognosci mediante lumine gloriæ, & gratia non potest cognosci quidditivè per principia naturalia, nec Angelus à potentia visiva videri: quia licet Deus plus distet à lumine gloriæ in genere entis, quam gratia à natura, & quam Angelus à potentia visiva, non tamen tantum distant distantia habitudinis; Deus enim continetur intra objectum nostri intellectus, & luminis gloriæ, sed non gratia intra objectum naturæ, nec Angelus intra objectum potentie visivæ. Id ipsum & à fortiori est dicendum in præsentia, nempe quod licet ordo hypostaticus plus distet entitativè ab ordine gratiæ, quam iste ab ordine naturæ, non tamen ita distat distantia habitudinis, continetur enim intra objectum ordinis gratiæ; unde sicut hac ratione potest cadere sub merito congruo actuum procedentium à gratia, & per actum fidei credi, ita potest per actum scientiæ infusæ quidditivè cognosci.

60. Obijcies secundò contra secundam conclusionem: Ad comprehensionem requiritur quod principium cognoscitivum sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso: unde quia Angelus superior excedit in perfectione & immaterialitate intellectum Angeli inferioris, non potest ab ipso comprehendere, ut in Tractatu de Angelis contra Bannem & Salmanticenses docuimus: Sed scientia supernaturalis infusa, non adæquat in perfectione & in immaterialitate plura entia supernaturalia, præsertim lumen gloriæ, & visionem beatificam, ut de se patet: Ergo anima Christi per hanc scientiam non potuit comprehendere plura entia supernaturalia.

61. Respondeo, distinguendo Majorem, illamque concedendo de principio radicali illius intellectus per quam aliquod objectum comprehenditur, negando verò illam de principio proximo ejusdem intellectus: nam ad comprehensionem non est necessarium quod principium proximum illius sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso, sed sat est quod principium radicale intelligendi adæquet specificè immaterialitatem objecti, aliàs nullus Angelus comprehenderet seipsum, cum nullius Angeli intellectus ejus substantiam in perfectione adæquet. Quia ergo in Angelo inferiori comparato ad superiorem, non solum intellectus, qui est principium proximum intellectus, sed etiam natura, quæ est principium radicale, est inferioris immaterialitatis specificæ ad substantiam Angeli superioris, consequens fit quod illam non comprehendat. In nostro autem casu, licet scientia supernaturalis infusa, quæ est principium proximum intelligendi, non adæquet luminis gloriæ perfectionem, gratia tamen quæ est principium radicale, lumen gloriæ, & visionem beatificam superat, quia in ordine supernaturali natura à qua lumen gloriæ ut proprietas di-

A manat, & natura in quocumque ordine suas excedit proprietates: unde cognitio scientiæ infusæ animæ Christi, est luminis gloriæ & visionis beatificæ comprehensio. Ita egregiè & acutè Cipulus hic art. 1. dubio 5. paragrapho 2. ad primam objectionem. Displicet tamen ratio quam assignat ad ostendendum non requiri ad comprehensionem quod principium proximum illius sit ejusdem perfectionis, ejusdemque immaterialitatis cum objecto comprehenso, ait enim illam peti ex eo quod principium proximum intelligendi est instrumentum substantiæ intelligentis; instrumentum autem non petit cum effectu adæquari. Non placet, inquam, hæc ratio, quia falsum est quod principium proximum intelligendi instrumentaliter ad intellectionem concurrat, ut communiter docent Thomistæ in Tractatu de visione beatifica. Vera ergo & legitima ratio est illa quam tradit Illustrissimus Episcopus Oxoniensis in manuscriptis de scientia Christi: quia nimirum ex principio radicali, & ex potentia, ac virtute potentie, conflatur adæquata causa intellectus, non ut ex causis partialibus, sed ut ex partibus causæ: non est autem necessarium quod effectus partem causæ non excedat, sed solum quod non superet adæquatam sui causam; ac proinde ut intellectio sit alicujus objecti comprehensio, non requiritur quod potentia quæ est pars causæ, adæquet entitatem objecti, sed sat est quod causa adæquata, ratione principij radicalis, vel proximi, sit æqualis perfectionis cum illo.

Obijcies tertio: Christi anima per scientiam inditam non comprehendit potentiam obedientialem tam activam quam passivam, quæ est defecto in creaturis: Sed talis potentia, cum actum seu formam ordinis supernaturalis respiciat, pertinet ad ordinem supernaturalem: Ergo anima Christi per scientiâ inditam omne ens supernaturalis ordinis non comprehendit. Major probatur: Ad comprehensionem potentie obedientialis tam activæ quam passivæ, requiritur cognitio omnium formarum quas potest recipere, & omnium effectuum ad quos instrumentaliter concurrere potest, subindeque & termini adæquati divinæ omnipotentie: Sed anima Christi per scientiam supernaturalem infusam, terminum adæquatam divinæ omnipotentie non comprehendit, aliàs divina omnipotentia esset ab ipsa comprehensibilis: Ergo anima Christi per scientiam inditam, potentiam obedientialem quæ est in creaturis non comprehendit.

Respondeo, negando Majorem, & ad illius probationem, nego pariter Majorem: sicut enim ut intellectus Angeli superioris comprehendat intellectum Angeli sibi inferioris, non est necessarium quod cognoscat omnes actus, quos secundum se & absolute potest producere circa infinita objecta possibilea specie diversa, quia nimirum secundum se & absolute, præscindendo à speciebus, non est causa adæquata talis cognitionis. Ita similiter cum potentia obedientialis non sit, præscindendo à divina omnipotentia, causa adæquata omnium effectuum supernaturalium, ad comprehensionem illius non est necesse cognoscere, saltem in particulari, omnes illos effectus.

Disp. 9.
art. 2.